

PERSOANELE

HAMLET, prinț al Danemarcei

CLAUDIUS, rege al Danemarcei

DUHUL regelui răposat, tatăl lui Hamlet

GERTRUDE, regina, mama lui Hamlet, acum soția lui Claudius

POLONIUS, sfetnic de taină

LAERT, fiul lui Polonius

OFELIA, fiica lui Polonius

HORAȚIO, prieten și confident al lui Hamlet

ROSENCRANTZ, GUILDENSTERN, curteni, foști colegi de școală Hamlet

FORTINBRAS, prinț al Norvegiei

VOLTEMAND, CORNELIUS, sfetnici danezi, ambasadori în Norvegia

MARCELLUS, BERNARDO, FRANCISCO, membri ai gărzii regelui

OSRIC, un curtean fardosit

REYNALDO, servitor al lui Polonius

Actori

Un gentilom de la curte

Un preot

Un gropar

Însoțitorul groparului

Un capitan din armata lui Fortinbras

Ambasadori englezi

Nobili, doamne, soldați marinari, soli și slugi

T H E Tragicall Historie of H A M L E T,

Prince of Denmark.

By William Shakespear.

Newly imprinted and enlarged to almost as much
again as it was, according to the true and perfect
Copie.

AT LONDON,
Printed by I. R. for N. L. and are to be sold at his
Shoppe vnder Saint Dunstons Church in
Fleetstreet. 1616.

Scena: Elsinore, curtea și împrejurimile

Sursele de inspiratie ale lui William Shakespeare

De patru veacuri, capodopera shakespeareană suscită un interes constant și diversificat, devenind prin profunzimea ei una din temele predilecte ale dezbaterilor literare de pretutindeni.

După cronologia propusă de F.E. Halliday, tragedia a fost compusă în 1600-1601.

Dintre sursele tragediei shakespeariene, cea mai nemijlocită se pare că a fost un *Hamlet* mai vechi, conventional numit Ur-Hamlet, la care au făcut referiri mai mulți contemporani (Nashe 1589, Thomas Lodge 1596), dar care, din nefericire, s-a pierdut și nu a mai văzut lumina tiparului.

Unele elemente din povestea de mai târziu a lui Hamlet se întâlnesc încă în sec. al IX-lea în câteva versuri ale poetului danez Snaebjorn în lucrarea sa Edda în proză: unchiul lui Amleth îl omoară pe tatăl acestuia, iar fiul așteaptă clipa prielnică pentru a-l răzbuna, simulând prostia (de altfel, Amleth însemna „prost” sau „nebun”). Cât privește împrumuturile lui Shakespeare din propriile sale opere publicate până la *Hamlet*, există și reluări importante pentru țesătura dramatică a piesei.

Rezumatul pie

Lui Hamlet, tânărul prinț al Danemarcei, reîntors de la studii, i se arată într-o noapte, pe zidurile castelului Elsinor, fantoma tatălui său, care îi dezvăluie că a fost asasinat mișelește de către propriul său frate, actualul rege Claudius, care a împins crima până la a se căsători cu soția celui ucis, mama lui Hamlet, Gertrude.

Tânărul prinț, fire înclinată spre studii și reflecție, se vede brutal obligat de evenimente, să acționeze și să-și răzbune tatăl. El simulează nebunia, acumulează dovezile și caută momentul prielnic răzbunării, ezitând mereu să acționeze.

Punând niște actori ambulanți să joace o piesă care reconstituie împrejurările crimei, Hamlet surprinde reacția care îl trădează pe Claudius, dobândind astfel o nouă probă a vinăvăției acestuia.

Pentru a-și îndeplini datoria sa răzbunătoare, Hamlet sacrifică dragostea pentru Ofelia, care moare înecată și pe al cărei tată, curteanul Polonius, îl omorâse luându-l drept rege.

Laerțiu, fratele Ofeliei, îl provoacă pe Hamlet la duel, iar regele otrăvește vârful spadei lui. Hamlet moare, nu însă înainte de a-l fi ucis pe rege, iar regina murind după ce a baut otrava destinată lui Hamlet.

dialogand
pe o terasa din castel. Acestia vorbeau
despre aparitia unei misterioase fantome
ce aparea dupa miezul noptii si semana cu
chipul regelui raposat. Horatio vede si el
fantoma si ii spune prietenului sau Hamlet
despre aceasta. Hamlet si cu ceilalti stau
intr-o noapte pe terasa in asteptarea
misterioasei Fantome. Deodata aceasta isi
face aparitia. Vazand asemanarea acesteia
cu tatal sau, Hamlet o urmeaza, singur, pana
intr-un loc mai retras al castelului. Duhul ii
marturiseste fiului sau ca moartea sa nu a
fost una naturala, asa cum se crede, ci a
fost asasinat chiar de fratele sau, prezentul
rege al Danemarcei – Claudius. Pe langa
acestea Fantoma ii mai spune ca
regina, Gertruda, a fost sedusa de acest
viclean iar moartea sa nu a fost produsa
de muscatura unui sarpe in timp ce acesta
statea in gradina castelului, cum se
credea, ci fratele sau l-a otravit, turnandu-i
otrava in ureche, rapindu-i “viata, sceptrul
si regina”.
Auzind acest scenariu ingrozitor, Hamlet
jura ca din acel moment sa-si razbune
tatal. Atat Hamlet cat si Fantoma ii

obliga pe Horatio si pe strajeri sa nu
spuna nimic despre evenimentul petrecut

Act I, scene ii. Hamlet și
regina

Act I, scene iv. Hamlet
vede fantoma tatălui său.

transfor-
Mari. Initial Polonius a crezut ca Hamlet are acest
compor-
tament bizar datorita iubirii lui pentru Ophelia.
Ophelia este
sfatuita de fratele sau, Laertes, apoi de tatal sau, sa-
si infrane-
ze orice sentiment de dragoste fata de Hamlet si sa
respinga
orice declaratie de dragoste a acestuia.

Regele si regina, intruniti intr-o incapere a
castelului, cer
Curtenilor Rozencrantz si Guildenstern sa iscodeasca
pe Ham-
let pentru a afla motivul acestuia.

Discutand cu cei doi trimisi de regi, Hamlet intelege
sco-
pul lor si rezista tentatiei de marturisire.
Pentru a-l invesele pe Hamlet, la curtea regeasca
este tri-
mis un grup de actori. Totodata Hamlet ii
marturiseste lui Po-
lonius dragostea sa pentru Ophelia. Hamlet le cere
actorilor sa
joace piesa "Uciderea lui Gonzalo" dar cu cateva
modificari de
versuri impuse de print. Actorii accepta.

Dupa ce toti curtenii ies din sala, Hamlet declara in
mono-
logul sau intentia de a demasca pe ucigasul tatalui
sau, un-
chiul-rege Claudius: "Desi lipsindu-i limba, crisma

Act II, scene ii. Hamlet și Polonius.

Actul III

Curtenii Rozencrantz si Guildenstern raporteaza regilor ca n-au izbutit sa dezvaluie taina lui Hamlet dar un grup de actori i-a sporit interesul tanarului print. Regele, afland de invitatia lui Hamlet de a participa la vizionarea unei piese de teatru, accepta fara sa cunoasca intentiile printului..Dar inainte de acestea, regele, regina si Polonius se intreaba daca taina printului are vreo legatura cu sentimental de dragoste pentru Ofelia. Ofelia se ofera voluntar in aflarea acestei taine iar regii se ascund intr-o camera de alaturi pentru a auzi discutia dintre cei doi indragostiti.

In discutia aceasta Hamlet, fiind orbit de gandul ca mama sa, regina, si-a tradat sotul, o intreaba pe mult-indragita sa Ofelia daca se considera frumoasa si cinstita si afirma ca puterea frumusetii va preschimba cinstea ei. Intr-un moment de nebunie, Hamlet ii declara Ofeliei ca nu a iubit-o si o sfatuieste sa se duca la o manastire pentru a se mantui de viitoarele ei pacate.

Auzind acestea, Ofelia, dezamagita de spusele lui Hamlet, crede ca acesta a innebunit. Dupa aceea Hamlet pleaca, regele, socat, isi face aparitia considerand ca vorbele si gandirea tanarului print nu e sminteala, ci altceva, mai adanc si mai dureros ascuns in suflet.

Act III, scene i. Hamlet și Ofelia

Act III, scene iv. Hamlet și corpul lui Polonius

Act III, scene ii. Sceneta

A doua zi, după ce a pus totul la punct cu actorii, Hamlet îi cere prietenului său Horatio să studieze expresia fetei regelui în momentul piesei.

Incepe piesa. Aceasta prezintă un rege și o regină ce par îndrăgostiți. Regele se întinde și adoarme pe un strat de flori iar ea îl pa-rasește. Un alt personaj îi scoate coroana de pe cap, o sarută și după ce picura otrava în urechea regelui, pleacă. Regina se întoarce, găsește pe rege mort și se prefăce a fi tristă. Otrăvitorul copleșește peregina cu daruri; inițial ea pare scarbită dar în cele din urmă ea îi primește marturisirea dragostei.

În momentul în care apare scena otrăvirii regelui Claudius, cuprins de remuscări, ordonă încetarea piesei de teatru, prilej pentru Hamlet de a îi se adevăra vorbele Fantomei. După piesa, regina îl cheamă, îndurerată, în iatacul ei, să-i vorbească.

Regele hotărăște ca Hamlet să plece în Anglia. Rămânând singur, regele se gândește la crima săvârșită și este macinat de conștiință, de fapta săvârșită. Într-o zi Hamlet și văzându-l îngenușat se gândește să-l omoare dar se stăpânește căci singura pedeapsă pentru acest ucigaș este să-l demascheze.

Ajuns în iatacul reginei, Hamlet o acuză de moartea tatălui său, regele răposat. Crezând că Hamlet a înnebunit și că vrea să o omoare, regina strigă după ajutor. Văzând să o salveze, Polonius care stătea ascuns după o perdea-pentru a le asculta conversația- este ucis de print. După numeroase acuzații dureroase adresate mamei sale, în iatac își face apariția Fantoma regelui. Regina nu îl vede însă pe Duh cu care Hamlet vorbește, crezându-l nebun. Hamlet ia corpul neînsufletit al lui Polonius și îl îngroapă într-un loc ascuns.

Regele Claudius ordonă ca mai apoi să fie asasinat. Hamlet se întâlnește cu capitanul printului norvegian Fortinbras care venise cu oastea sa pentru a cuceri o parte din Polonia. Între timp Laert, fiul răposatului Polonius se întoarce din Franța, adună o oaste și pleacă spre castelul regelui Danemarcei cu gând de răzbunare și de preluare a tronului. Horatio primește de la niște marinari o scrisoare de la Hamlet în care îi se spune că a fost atacat de un grup de pirati dar a scăpat cu viața. Laertes, dornic de răzbunarea morții tatălui său, este convins de viclanul rege să-și folosească talentul de spadassin și să-l omoare pe Hamlet. În timp ce aceștia pun la cale acest plan diabolic, Ophelia moare înecându-se.

Înmormântare sunt prezenti Hamlet și prietenul sau, Horatio, care vorbesc cu unul din groparii. Acesta avea o viziune macabra dar și ironica despre moartea oamenilor și părea total dezinteresat de respectul față de osemintele mortilor. După un timp apare și cortegiul funerar: cadavrul Ofeliei, regele, regina, Laert, preotul și curtenii. Hamlet îi spune lui Horatio că a descoperit o scrisoare în care se vorbea despre planul asasinării sale, comandat de rege, în drum spre Anglia.

Osric, unul dintre curteni, îi aduce lui Hamlet vestea că a fost invitat să participe la un duel contra lui Laert în schimbul oferirii, în cazul unei victorii, a unor lucruri pretioase. Hamlet accepta provocarea cu toate că este avertizat de pericol de către Horatio. În timpul duelului, regina bea din greșeală dintr-unul din paharele cu vin otrăvit și moare.

Într-un moment de neatenție Laert și Hamlet fac schimb de sabii iar Laertes este ranit de propria sa sabie otrăvită. Înainte de a muri, regina îi spune fiului său, Hamlet, că bautura este otrăvită. De asemenea Laert îi divulga lui Hamlet planul secret de a-l omori. Auzind aceste uneltiri, Hamlet îl strapunge pe rege, omorându-l cu propria otrăvă. Hamlet bea dintr-un pahar otrăvă sinucigându-se în timp ce Fortinbras se apropie victorios de palat. Văzând macelul din castel, printul norvegian, la îndemnul lui Horatio, îl

Act V, scene i. Hamlet și Horatio cu groparii

Act V, scene i. Hamlet și Laert luptându-se în mormânt.

Act V, scene ii. Moarte lui Hamlet.

Hamlet

Hamlet a fost considerat ca tragedia tragediilor lui Shakespeare, opera în care poetul a pus cel mai mult din el însuși, în care și-a expus filozofia și a dat cheia atâtor întrebări. Sentimentul Shakespearean-Benedetto Croce.

Cronică sîngeroasă a vieții de palat, Hamlet este o tragedie endogamică; tragedia se încheie cu stingerea unei dinastii pe maldărul de cadavre, în care oameni răi și oameni buni zac, fără deosebire, unii peste alții. Cauza fatală, luxurioasa Gertruda, suverană copărtașă la tronul danez și deci soție a regelui Hamlet, cu care are ca fecior de vîrstă studentescă pe prințul Hamlet, alunecă la dragostea adulteră și încă incestuoasă a cumnatului Claudius, care își ucide fratele, urmîndu-i la tron. Împrejurările extraordinare îl aduc de la studii pe tînărul Hamlet care vîzîndu-se fără părinte, fără mamă și fără coroană, la care, deși tradițional electivă, aspira cu firească legitimitate, el simulează nebunia, ca să se poată ascunde și răzbuna în timp. Dar răzbunarea, deși obiectiv posibilă, nu va fi act de voință al sufletului său ultragiat; amînarea gestului justițiar, fie din scrupule de conștiință excesive, fie din deficiența.

Endogamia, deci disputa în jurul unei femei din aceeași familie, dacă nu din același singe, setea de răzbunare, precum și asumarea iresponsabilității ca mască a mașinațiunilor răzbunării sînt elemente tragice bine cunoscute. Ele au o vechime milenară; istoria le-a semnalat cînd împreună, cînd separat, fără să se poată urmări trecerea lor dintr-o cultură în alta.

Reprezentarea neîntreruptă și numărul edițiilor ne informează despre favoarea publică în această lungă perioadă asupra tragediei. Unele rezerve încep să se formuleze abia cu Dryden, Samuel Johnson, George Steevens ș.a.

Pentru Goethe, „eroul nu are nici un plan, dar piesa e plină de plan”, „Shakespeare a căutat să zugrăvească o mare faptă lăsată pe seama unui suflet necorespunzător spre a o împlini. În privința aceasta, găsesc piesa desăvârșit compusă”, și, dintre romantici, Coleridge va exprima adeziunea totală a noii sensibilități la tipul tragediei. Dacă eroul pare să acționeze întâmplător, după zelatorul romantic, el are motive adânci să procedeze astfel: „în procesele sănătoase ale spiritului, se menține constant o balanță între impresiile de la obiectele externe și operațiile interne ale inteligenței; fiindcă, dacă ar fi o suprabalansare de partea facultății contemplative, omul prin aceasta devine creatură de pură meditație, pierzând puterea firească de acțiune”; Shakespeare își creează caracterele, ducând „facultatea morală sau intelectuală” la un „exces morbid” și aruncându-le „mutilate și suferinde” în anumite împrejurări de viață; Hamlet exemplifică astfel „necesitatea morală a unei balanțe necesare..., un echilibru între lumea reală și lumea imaginară”; el e mai viu în închipuire decât în percepții, avînd „o enormă activitate intelectuală și o aversiune corespunzătoare față de acțiunea reală” care ar trebui să urmeze; el e obligat de aceea „să acționeze sub interesul momentului”. În același timp, A.W. Schlegel vine cu o contribuție însemnată la descoperirea exigențelor teatrale: Hamlet e „o tragedie a gândirii, inspirată de continua și niciodată satisfăcută meditație asupra destinului uman...”; „operă enigmatică”, ea „seamănă cu acele ecuații iraționale, din care rămîne totdeauna o fracțiune de mărime necunoscută, care nu admite nici o soluție” și este de aceea un „sfînx gigantic” al destinului umanității.

Opinii de-a dreptul contrare, ajunse nu o singură dată la maliție sau chiar neseriozitate, vor exprima modernii secolului al XX-lea. Dintre aceștia, cei mai de seamă sînt T.S. Eliot și Papini. Primul ajunge la concluzia mereu citată: Hamlet, „departe de a fi piesa magistrală a lui Shakespeare, este cu toată siguranța un eșec artistic”; iar al doilea, mărturisind mai direct deosebirea de confor- mație a sufletului modern față de cel romantic, spune tare: „Nici o altă recitare n-a fost pentru mine atît de tristă... Pentru mine azi nu numai Shakespeare a murit, dar în sufletul meu a murit de asemenea neliniștitul lui fiu.” Eliot și Papini au legitimat astfel, într-o măsură pe care desigur n-au putut-o întrevădea, nereșineri de felul aceleia a lui Louis F. Doyle (America, 16, 1946): „piesă rati construită din douăzeci de scene fioroase”, lipsă de unitate ca piesă și caractere, care „își schimbă culoarea cameleonice, după situații”, „un rău caz de probleme de intrigă nerezol- vate”, „autori moderni de piese ar fi fost spînzurați, critic vorbind, pentru mai puțin” și, reluînd pe vechiul Hamlet, ezitarea lui Hamlet nu conține tragism, ci numai artificiu de a prelungi reprezentația. Observațiile critice s-au văzut autorizate pînă la forma științifică a neseriozității. Astfel, R.F.. Simpson (How Did Hamlet's Father Die în The Listener, 17 aprilie 1947), ca să arate absurditatea otrăvirii prin ureche a tatălui lui Hamlet, este el însuși de o absurditate menționabilă: „urechea e sensibilă, și el s-ar fi trezit din somn, cînd i-a picat otravă. Chiar dacă admitem aceasta, pot însă picături puse în ureche

În ceea ce privește unitatea tematică a piesei, aceasta poate fi urmărită în mai multe planuri care, evident, se interferează cu elementele dramatice: problema esenței și a aparenței, a conștiinței, lumea ca „voință și reprezentare” (Schopenhauer), ca teatru, ca închisoare, rațiunea și pasiunea, etc. Dar dintre toate temele, cea mai „cuprinzătoare”, implicându-le într-o mare măsură și pe celelalte, este tema cunoașterii umane, înțeleasă atât în sens specific, filozofic și moral, cât și într-un sens mai larg, în așa fel încât să includă felul cum oamenii iau cunoștință de realitate și adevăr sau minciună, cum se cunoasc sau nu se cunoasc pe sine sau între ei. Hamlet este, subliniat, o tragedie a „notării” și a întrebărilor. Hamlet este piesa la care Shakespeare a lucrat mai mult și mai atent. E o piesă de cugetare adâncă și de mari probleme ale vieții, iar eroul concentrează în el toate interesele umanității.

Sentimentul răzbunării în Hamlet, de la prima izbucnire începe a se tempera, a fi copleșit, alterat și împiedicat de alte sfere de interese sufletești arzătoare, cu resorturi mult mai puternice în sufletul eroului.

Pentru critici, răzbunare lui Hamlet este firul roșu, întins de la începutul până la sfârșitul piesei, de la apariția Umbrei până la uciderea lui Claudius.

Hamlet ne impune simpatie și admirație, ne fascinează, tocmai pentru că simțim în el putere, noblete, generozitate și idealism, nu deficite sufletești, slăbiciuni și neputințe de a îndepărta o acțiune sanguină de care i-ar fi cuprins sufletul.

Asupra întregii vieți de la castelul din Elsinore plutește ipocrizia și minciuna. Fiecare personaj joacă, se prefacă, înșală și se înșală. Frauda morală este curentă. Nu deseori în masă criminală, dar întotdeauna în esență și formă urată. În această societate îl găsim pe nobilul print danez. O crimă și o căsătorie se săvârșiseră în Danemarca, care, degradând țara, îi

Hamlet în România

Întâia reprezentație a lui Hamlet la Teatrul Național a avut loc la 2 octombrie 1884. Hamlet era așteptat, în toată lumea artistică, cu multă curiozitate. Deși succesul material al lui Hamlet n-a fost prea răsunător, succesul moral a fost eclatant. Hamlet al lui Gr. Manolescu a fost primit atât de public, cât și de critică, cu adevărate ovațiuni.

Lista rolurilor principale

Hamlet-Gr. Manolescu

Claudius-P. Vellescu

Polonius-I. Niculescu

Laert-C. Nottara

Horațiu-V. Fraivald

Actorul-I. Petrescu

Duhul-D. Teodorescu

Groparul-A. Catopol

Gertrude-D-na Am. Velner

Ofelia-D-na Aristizza Romanescu

Ducesa-D-na Al. Alexandrescu

Un poster al unei productii americane care prezinta mai multe scene principale

„ A fi sau a nu fi: iată-ntrebarea,
 Mai vrednic oare e sa rabzi in
 cuget
 A'vitregiei prastii si sageti
 Sau fierul sa-l ridici asupra marii
 De griji-si sa le curmi? Sa mori: sa
 dormi,
 Atat: si printr-un somn sa curmi
 durerea
 Din inima si droaia de izbelisti
 Ce-s date carnii; este-o incheiere
 Cucernic de ravnit .Sa mori, sa
 dormi,
 Sa dormi-visand, mai stii? Aici e
 greul,
 Caci se cuvine-a cugeta: ce vise
 Pot rasari in somnu-acesta-al
 mortii?...”
 Hamlet, III, 1